

Aan de leden van de gemeenteraad

uw brief van:
uw kenmerk:
ons kenmerk: Z.022692/D.196924
behandeld door: C.G. van der Zaag
bijlage(n):
onderwerp: Stand van zaken Toekomstoriëntatie Buren

Maurik, 7 oktober 2024

Geachte leden van de raad,

In 2021 is in samenwerking met de provincie Gelderland het proces van de *Toekomstoriëntatie Buren* opgestart. Deze oriëntatie is ingegeven door de strategische opgaven waar de gemeente Buren nu en in de toekomst mee te maken heeft en krijgt. Hierbij is gewerkt aan het in beeld brengen van de toekomst van de gemeente met een onderzoek naar de bestuurlijke en ambtelijke slagkracht en tegelijkertijd een onderzoek naar het vergroten van de financiële weerbaarheid.

Het belang en de urgentie van dit vraagstuk zorgde voor een intensieve en gezamenlijke aanpak met de raad, het college en de ambtelijke organisatie. Deze memo geeft u informatie over de aanpak tot nu toe en een doorkijk naar de te zetten stappen, met de nadrukkelijke uitnodiging om de gezamenlijke aanpak met raad, college en de ambtelijke organisatie voort te zetten.

De toekomstoriëntatie in fases

Fase één

In deze fase hebben raad, college en organisatie nagedacht wat voor gemeente Buren wil zijn (toekomstprofiel). Dit is gezamenlijk in beeld gebracht en rode draden van de 'foto' van Buren benoemd. Hieruit volgde vier mogelijke toekomstprofielen en is uiteindelijk gekozen voor "*Groei met een bescheiden bruis*". Dat betekent onder meer het aantrekken van nieuwe "Burenaren", een impuls voor lokale en regionale economie en een trekpleister zijn voor recreatie en toerisme.

De resultaten van deze aanpak zijn weergegeven in: [Eindrapportage Toekomstoriëntatie Buren](#).

Fase twee

In deze fase (#Hoedan) is verder invulling gegeven aan het toekomstprofiel van de gemeente Buren. Deze fase geeft inzicht in sterkten en zwakten van Buren en welke bestuurs- en organisatiekracht er nodig is om de gewenste toekomstrichting in te gaan. Daarbij is ingezoomd op de organisatie, de positie van de raad en het college en de rol in de regio.

De opgaven moeten verder worden vertaald in doelen, resultaten en activiteiten. De opdracht van #Hoedan is dan ook om opgavegericht te gaan besturen. Dat vraagt om een bestuurscultuur waar een goed samenspel is tussen bestuur (college en raad) en organisatie.

De resultaten van deze fase zijn weergegeven in: [#Hoedan, invulling geven aan het toekomstprofiel van Buren](#)

Fase drie

In deze fase heeft de oude gemeenteraad in maart 2022 aan de nieuwe gemeenteraad het overdrachtsdocument "[Samenwerken aan de toekomst van Buren](#)" aangeboden.

De opdracht daarin bestond uit het concretiseren van het toekomstprofiel en werken aan een werkagenda voor de raad in de bestuursperiode. In een gesprek tussen de raad, het college en het MT (trialoog) zijn daarvoor de volgende onderwerpen benoemd:

1. Kaderstelling
2. Rollen en verantwoordelijkheden
3. Processen en procedures
4. Veilige cultuur

De resultaten van deze fase zijn weergegeven in: Overdrachtsdocument "[Samenwerken aan het toekomstprofiel van Buren](#)".

Toekomstoriëntatie Buren anno 2024

In de volgende fase in de toekomstoriëntatie moeten er richtlijnen worden ontwikkeld die de samenwerking tussen de raad, het college en de ambtelijke organisatie versterken. Hiervoor zijn duidelijke kaders voor rolverdeling, communicatie en besluitvorming nodig. Een belangrijk aspect daarbij is de relatie met de samenleving. In deze fase brengen we gezamenlijk de verantwoordelijkheden in kaart om rolduidelijkheid en soepele samenwerking te bevorderen.

Wat staat er en wat staat ons te wachten?

Om te komen tot een concreet en uitvoerbaar Toekomstprofiel 2.0 zijn de volgende stappen geformuleerd:

1. Actualiseren en concretiseren van de toekomstoriëntatie (voorjaar 2024)
2. Uitwerken bestuurlijke samenwerking (najaar 2024)
3. Opstellen van een uitvoeringsprogramma (2e kwartaal 2025)

Actualiseren en concretiseren van de toekomstoriëntatie.

In deze fase is de toekomstoriëntatie geactualiseerd en in kaart gebracht, met een nieuwe 'foto' van Buren. Aan de hand van gesprekken met de verschillende gesprekspartners en op basis van documenten is dit beeld gevormd. Daarbij is gekeken naar de volgende vraagstukken:

1. Wat is bij de huidige raadsleden, collegeleden en ambtelijk management bekend over de inhoud van de toekomstoriëntatie? Wat is het beeld dat zij hebben bij 'groei met bescheiden bruis'?
2. Welke initiatieven zijn er zowel politiek als ambtelijk ondernomen om de toekomstoriëntatie concreet invulling te geven?
3. Zijn er verschuivingen opgetreden in de opgaven en ambities?
4. Zijn er relevante trends en ontwikkelingen in de omgeving (sociaal, economisch, demografisch) die van invloed zijn op de Toekomstoriëntatie?
5. Kunnen aan de opgaven en ambities concrete en meetbare doelen worden gekoppeld?

Een korte verkenning van de opbrengsten uit deze fase leest u in de bijlage.

Uitwerken bestuurlijke samenwerking

In deze stap moet de samenwerking tussen raad, college en ambtelijke organisatie verder uitgewerkt worden. Hiervoor worden er in het najaar een aantal sessies gepland. Het doel is om eerst inzicht in elkaars rollen te krijgen om uiteindelijk met gezamenlijke richtlijnen te komen voor een goede (bestuurlijke) samenwerking die gericht is op de samenleving.

De bijeenkomsten hebben een interactief karakter, met een mix van plenaire inleidingen of presentaties en werken in groepjes aan specifieke opgaven. Daarbij worden verschillende werkvormen gebruikt. De sessies worden begeleid door Berenschot, maar het is vooral van belang dat raadsleden, collegeleden en ambtenaren zelf aan de slag gaan, hun inbreng leveren en *eigenaar* van de opbrengsten van de sessie worden.

De geplande bijeenkomsten zijn:

Trialoog met raad, college en management

Doel van deze bijeenkomst: het bespreken van de stand van de toekomstoriëntatie anno 2024 (inclusief sterkten en zwakten).

Deze bijeenkomst staat gepland op **16 oktober 2024**. Separaat ontvangt u hiervoor een uitnodiging.

Trialoog met raad, college en management

Doel van deze bijeenkomst: het concretiseren van de vier opgaven uit de Toekomstoriëntatie:

1. Bruisende kernen met een eigen identiteit (leefbaarheid en wonen)
2. Een kleinschalige, duurzame economie
3. Sociaal domein en onderwijs - hooghouden van kwaliteit en ongelijkheid tegengaan
4. Woekeren met ruimte - slim gebruik maken van het oppervlak.

Deze bijeenkomst vindt plaats op **4 december 2024**.

In vervolg daarop wordt begin 2025 een derde trialoog gepland om met elkaar concrete afspraken te maken over de samenwerking en de rollen van raad, college en de ambtelijke organisatie bij het uitvoeren van de toekomstoriëntatie.

Opstellen van een uitvoeringsprogramma

De verwachting is dat dit begin 2025 een uitvoeringsprogramma komt. Hierin worden de strategieën vertaald naar concrete acties om de doelen te bereiken. Het uitvoeringsprogramma zal dienen als leidraad voor toekomstige acties en beslissingen.

Uiteraard is het belangrijk om de voortgang van dit traject te kunnen monitoren, met meetbare doelen voor een jaar en tussendoelen voor een half jaar. Daarbij worden ook de verdeling van verantwoordelijkheden in de planning benoemd, zodat alle betrokkenen weten wat er van hen verwacht wordt. Ook maken we in deze fase een communicatiestrategie om de resultaten van de verkenning en het uitvoeringsprogramma te delen met alle belanghebbenden.

Samen blijven we werken aan de toekomstoriëntatie van Buren. We kijken ernaar uit om op 16 oktober 2024 hierover met elkaar het gesprek aan te gaan.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Buren,
de secretaris, de burgemeester,

H. Verhoef

H.M. Ostendorp

Bijlage 1 samenvatting interviews met Raad, College en MT Bevindingen van Berenschot

Begin juli heeft Berenschot interviews gehouden met leden van de gemeenteraad, het college en MT. Doel was om inzicht te krijgen in hoeverre de Toekomstoriëntatie leeft binnen de diverse geledingen en om een actuele foto van Buren 2024 te maken. Deze verkenning heeft drie bevindingen opgeleverd:

Ten eerste blijkt dat de toekomstoriëntatie in de praktijk de afgelopen drie jaar **weinig impact** heeft gehad. Er is onvoldoende invulling gegeven aan de ambities, wat wordt bevestigd in zowel de documenten als de interviews. Een deel van deze situatie kan worden verklaard doordat veel geïnterviewden niet betrokken waren bij het opstellen van de toekomstoriëntatie, omdat zij destijds niet in Buren werkzaam waren of geen zitting hadden in de raad of het college. Maar ook de geïnterviewden die wel bij het proces betrokken waren geven aan dat zij weinig met de toekomstoriëntatie hebben gedaan.

Een tweede bevinding is dat de **inhoud van de toekomstoriëntatie** drie jaar na het opstellen nog steeds **staat** en dat in grote lijnen de sterkten en zwakten van destijds nog steeds actueel zijn. We hebben geen grote ontwikkelingen gehoord die tot een hele andere koers zouden nopen, tot het laten vallen van ambities of juist het formuleren van hele nieuwe ambities. Wel wordt hier en daar een ander accent gelegd of worden ambities net iets anders geprioriteerd – zo legt iedereen ‘groei met bescheiden bruis’ net iets anders uit. Ook wordt voorzichtig geconcludeerd dat de positie van Buren in de regio wat minder een probleem is dan in 2021. De **uitdaging** zit dan ook meer in de manier van **(samen)werken** dan in een inhoudelijke koerswijziging.

Een derde bevinding betreft de noodzaak om verder na te denken over de toekomstoriëntatie als een gemeenschappelijk document, dat niet alleen de *gemeente* maar ook de **breder gemeenschap** omvat. Er is een groeiende wens binnen het college, de organisatie en de raad om meer naar buiten te treden en beter aan te sluiten bij de wensen en behoeften van de samenleving. Dit sluit aan bij de ‘ja, mits...’ benadering die de gemeente wil hanteren. Er moet nog worden nagedacht over hoe de toekomstoriëntatie in deze beweging een plek kan krijgen (en vice versa).

Sterkte/zwakte-analyse en opgaven

Wat betreft de *sterkte/zwakte-analyse* lijkt op het eerste gezicht veel gelijk gebleven en zien we een beperkt aantal veranderingen, meestal in positieve zin. Wat betreft de zwakten zien we dat de **politieke verhoudingen** stabiel zijn geworden, zowel binnen de raad als tussen raad en college. Ook in de **regionale samenwerking** is er meer balans gekomen tussen halen en brengen en is de ‘what’s in it for me’ vraag minder dominant. Ook is de **financiële positie** van de gemeente minder kwetsbaar geworden – met de kanttekening dat zero based budgeting juist ook effect heeft gehad op de slagkracht van de organisatie.

Vrijwel alle sterke punten zijn nog steeds aanwezig, maar voor een deel gaat hier om *potentieel* sterke punten, die nog wel in de praktijk tot uiting moeten komen. Denk aan de bereidheid bij bestuur en organisatie na te denken over wat voor gemeente Buren wil zijn of de mogelijkheden die er zijn om via uitvoeringsprogramma en coalitieakkoord te sturen op uitvoering van de toekomstoriëntatie. In de volgende fase willen we dan ook graag de sterkte/zwakte-analyse diepgaander met raad, college en organisatie gaan bespreken.

In de toekomstoriëntatie werden vier opgaven geformuleerd: 1) bruisende kernen met een eigen identiteit (leefbaarheid en wonen); 2) een kleinschalige, duurzame economie, 3) sociaal domein en onderwijs - hooghouden van kwaliteit en ongelijkheid tegengaan en 4) woekeren met ruimte - slim gebruik maken van het oppervlak. Ook hierbij is zichtbaar dat concrete invulling heeft plaatsgevonden, maar weinig in directe relatie tot de toekomstoriëntatie. Er ontbreken bovendien concrete en meetbare doelen als verdere uitwerking van deze opgaven, die het mogelijk maken om de voortgang te monitoren.